

"Euroopan politiikan uudeksi ominaisuudeksi onkin tullut halu ja valmius hylätä ajatus keskusteluun ja kriittiseen arvioon perustuvasta hyväksynnästä."

Thomas Wallgren, sivu 4

"Kehitys osoittaa, että EU:n piirissä elää voimakkaana pyrkimys imperialistiseksi suurvallaksi."

Jussi Lilja, sivu 5

VAIHTOEHTO

EUROPE

2/2010

Köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen teemavuosi 2010:

EU:ssa köyhyys ja työttömyys kasvussa!

Elina Palola, sivu 6

Peli seis!

Kuka tarvitsee kunnallisten palvelujen heikentämistä ja miksi?

1990-luvun alun laman jälkeen ovat maamme hallitukset ja niiden vanavedessä kuntapäätäjät vaatineet kuntien lakisääteisten palvelujen alas ajamista, kuntien yhdistämistä ja jatkuvia säästöjä. Vauhti on vain kiihtynyt EU-jäsenyyden aikana, vaikka valtiontalouden ja kuntienkin ylijäämät ovat nousseet miljardiluokkaan.

Vanhasen hallitusten kunta- ja palvelurakennemuutos merkitsee toteutuessaan sosiaali-, terveys- ja opetustoimen palvelujen keskittämistä erittäin suuriin yksiköihin ja samalla "palveluverkkojen" ohentamista, jopa niin että lähipalvelut poistuvat sadoilta tuhansilta ihmisiltä niin maaseudulta kuin kaupungeistakin. Jatkuvia heikennyksiä välttämättömiin päivähoidon, terveysasemien, koulujen ja kirjastojen palveluihin eivät tarvitse asukkaat vaan nyt onkin kysymys "markkinoiden" avaamisesta yksityiselle voiton saalistamiselle.

Tämä on Kataisen-Vanhasen hallituksen EU:lta ja OECD:ltä lainaama "suuri linja", jota sitten aivan avoimesti suurten kaupunkien johtajat, Jussi Pajunen etunenässä väkipakolla ajavat. Julkisen vallan eli siis valtion ja kuntien osuutta on vähennettävä – aivan oikeaoppiseen uusliberalistiseen tapaan – jotta yritystoiminnalle (lue: suurpääomalle) saadaan liikumatilaa ja niiden tuotteille/palveluille lisää markkinoita ja kysyntää. Tällöin meistä kansalaisista, asukkaista ja ihmisistä tehdäänkin **vain** kuluttajia ja markkinoille vapaata riistaa!

Vastarinta nousee ja tekee muutoksen mahdolliseksi

Helsingissä, Vantaalla, Turussa, Tampereella ja kaikkialla Suomenmaassa (kuten muuten myös kaikkialla EU:n alueella) ovat kansalaiset nousseet vastustamaan näitä "palveluverkkosuunnitelmia", joilla pyritään heikentämään arjessa selviytymistä. Koko 2000-luvun ovat erityisesti helsinkiläiset eliittipiirit yrittäneet lakkauttaa lähikirjastoja, lähipäiväkoteja, lähiterveysasemia ja lähikouluja. Mutta jälleen kerran kansalaisten oma toiminta Peli-seis!-verkostossa, Facebook-ryhmissä ja Adressit-com-listoilla sekä laajoissa mielenosoituksissa ja asukasfoorumeissa antaneet äänensä kuulua vallan kammareihin ja eliitin kabinetteihin.

Tämä laaja joukkotoiminta on kääntänyt sekä lautakuntien, kaupunginhallituksen että valtuuston päätäjien kannat turvaamaan lähipalvelujen kehittämisen. Vielä kuitenkin elää Pajusen ajatus esimerkiksi terveysasemien yksityistämisestä, vaikka Kouvolan, Lahden ja monen muun kunnan kokemukset osoittavat yksityistämisen laadun olevan varsin heikkoa ja hinnankin olevan omaa toimintaa huomattavasti korkeamman. Kamppailu jatkuu ja tuloksia tulee. Niitä arvioidaan kevään sosiaalifoorumeilla Helsingissä ja Tampereella – tapaamisiin t. Olli Salin

KUVA: TOIVO KOIVISTO

Vaihtoehto EU:lle tiedotuskeskus ry:n

Vuosikokous

la 22.5.2010 klo 13.00

Kirjan kerhuhuone, Kirjatyöntekijäkatu 10 B, 3krs

Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat.

Ne jäsenet, jotka haluavat käyttää äänioikeuttaan kokouksessa, on sääntöjen mukaan ilmoitettava osallistumisestaan VEU:n toimistoon kaksi viikkoa ennen kokousta.

Tervetuloa!

Hallitus

Vaihtoehto EU:lle mukana:

Suomen sosiaalifoorumi 24.-25.4.2010 Helsingin ruotsinkielisellä työväenopistolla Arbiksella (Dagmarinkatu 3, Etu-Töölö). www.sosiaalifoorumi.fi

EU- ja kuntapalvelut -keskustelutilaisuus sosiaalifoorumissa la 24.4.2010 klo 12.00-13.45. Tilaisuuden vetäjänä **Olli Salin**

Järjestävät: Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry ja Helsingin Pro kuntapalvelut -verkosto

Tervetuloa keskustelemaan!

M A T E R I A A L I A

VEU:n toimistolta voi hakea tai tilata lehtiä ja pamfletteja:

EU:n militarisoinnin päiväkirja
EU:n perustuslain valmistelun historia
Näin jatkuu EU:n militarisointi

VEU:n nettisivuilta löytyy myös tulostettavia versioita.

ERIKA HAMMARSSON

Vaihtoehto EU:lle-lehti

Päätoimittaja: Olli Salin • Julkaisija: Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry - VEU • Postiosoite: Mäkelänkatu 15, 00550 Helsinki • Puhelin: (09) 682 3422 • Sähköposti: veu@co.inet.fi • Pankki: Sampo 800015-926663 • Taitto: Asmo Koste • Paino: Satakunnan painotuote

Terveydenhuollon yksityistämisen kritiikki kasvaa

Terveydenhuollon yksityistäminen nostamassa kasvavaa kritiikkiä terveyshenkilöstön ja kuntapäättäjien keskuudessa.

Terveyspalvelujen ulkoistamisen ja yksityistämisen seurauksia on alettu arvioida sekä suomalaisessa mediassa että tutkimuksissa entistä kriittisemmin. Terveyskeskusten ulkoistamismallin kehittänyt yksityinen lääkäribisnes on tehnyt tunnetusti Suomen oloissa poikkeavan suuria voittoja perinteiseen suomalaiseen matalalla profiililla toimivaan yksityissektoriinkin verrattuna. Kuntien kustannuksella rikastuneet lääkäriyövoiman välitysfirmit ovat onnistuneet houkuttelemaan kansainvälisen sijoituspääoman tälle alueelle Suomeen. Niitä on jo ostettu ulkomaisiin käsiin samalla kun liikeidea on laajentunut kasvaville hoivabiznesmarkkinoille.

Kuntapäättäjät ovat alkaneet kysellä entistä äänekkäämmin, mitä verovaroilta kasvavia voittoja keräävä terveysbisnes merkitsee tulevaisuudessa kuntataloudelle, jos palvelujen ulkoistaminen ja veronmaksajien varojen valuminen ylikansallisen bisneksen voitoiksi saa yhä vahvemman jalsijan lakisääteisten terveyspalvelujen ja ikäihmisten hoivapalvelujen tuottamisessa.

Eduskunnan oikeusasiamies kysele toiminnan laillisuuden perään ensimmä-

Antti Holopainen

Ulkoistaminen ei tule kunnille ainakaan halvemmaksi, kuin kunnolla toimivat omat terveyspalvelut.

mäisen kerran STM:ltä jo vuonna 2007. Nyt kysely on uudistettu ja päässyt jopa julkisuuteen. Oikeusasiamiehen tulkinnan mukaan julkiseen tehtävään kuuluvaa virkavastuun siirtäminen yksityisessä roolissa toimivalle lääkärille on laillisuusnäkökulmasta kyseenalaista.

Uusi liikeidea keksittiin "Business-city Lahdessa" 1990-luvulla

Lahden terveyspalvelut kriisiytyivät 1990-luvun alussa, kun lama romahdutti kaupungin talouden veropohjan työttömyyden pompattua 27 %:iin. Hyvin siihen saakka toiminut terveyskeskus joutui saneerausten ja uudelleen järjestelyjen kohteeksi. Suuri osa

lääkäreistä jätti vakinaiset työpaikkansa. Osa muutti muualle, osa haistoi uudelle liiketoiminnalle markkina- raon. Lääkäriyövoiman välitysbiznes muuttui omaan piikkiin toimivien päivystäjäkeikkälääkäreiden toiminnasta lääkäriyövoimaa välittävien kollegojen harrastukseksi. Uudet firmat hokasivat juristifirmissä aikaisemmin testatun veronkiertomallin mahdollisuuden myös lääkäribisneksessä. Kun osa palkasta maksetaan pääomatuloina, valtio ja kunnat saavat vähemmän verotuloja joten nimellistulot pysyvät korkeampina samalla kun tapahtuu ideologinen sitoutuminen voittoa tuottavaan bisnesmaailmaan.

Nuoret bisnesorientoituneet lääkärit osasivat myös mediataidot, tajusivat EU-integraation markkinoiden vapauttamista tukevan suuntauksen käytännön kiemurat ja löysivät sopi-

via ja ideologisesti "oikein" orientoituneita yhteistyökumppaneita terveystoimen hallinnosta. Näin muotoutuivat Lahdessa koko terveysasemien ulkoistamisen pilottimallit.

Kun vapaan kilpailun hengessä laadittu hankintalaki astui voimaan, alettiin vaatia kuntapalvelujen kilpailuttamista entistä enemmän myös terveys- ja sosiaalisektorilla. Aikaisemmin kunnallisten toimintojen yhtiöittäminen oli edennyt kuntatekniikan alueella kautta linjan ja ympäri maata.

Lahdesta ulkoistettu terveyskeskusmalli alkoi leviätä muihin kuntiin samojen aktiivilobbareiden ja konsulttien toimesta, jotka olivat mallin rakentaneet yhteistyössä paikallisten virkamiesten kanssa. Markkinoita ja mediaa suvereenisti hallinnut lahtelaisalkuinen firma alkoi saada myös kilpailijoita.

Ulkoistamisen kritiikki yltymässä

Ulkoistamiskokemusten yleistyessä kritiikki toimintamallia kohtaan on alkanut kasvaa. Kouvolan terveyskeskuksen johtava ylilääkäri Kati Myllymäki on arvioinut, että ulkoistetut terveysasemat tuottavat jopa 38 % vähemmän vastaanottopalveluja kuin saman kunnan omat asemat. Lisäksi siellä on töissä kokemattomampia lääkäreitä, jotka ohjaavat enemmän potilaita eteenpäin kuormittaen päivystystä ja erikoissairaanhoidoa.

Samoihin ongelmiin on kiinnitetty huomiota myös Lahdessa. Näyttää entistäkin selvemmältä, että ulkoistaminen ei tule kunnille ainakaan halvemmaksi, kuin kunnolla toimivat omat terveyspalvelut. Jämsän seudulla on syntynyt aikamoinen kohu, kun samanaikaisesti paikallisen ulkoistamispäätöksen kanssa ilmeni, että kilpailutettu firma Pihlajalinna olikin ostettu ulkomaiseen omistukseen ilman että päättäjille kerrottiin mistä on kysymys.

Perusterveydenhuollon palvelut Suomessa ovat lakisääteisiä. Terveyskeskustyöhön kuuluu huomattava määrä virkavastuulla tapahtuvaa toimintaa, jonka laillisuus on osoitettu kyseenalaiseksi silloin kun lääkäri ei ole julkisen vallan palveluksessa. Tavallisen kansalaisen terveysedut eivät saisi olla kansainvälistyvän terveysbisneksen kauppatavara. Toivottavasti sekä kansalaiset että vastuussa olevat virkamiehen ja poliittiset päättäjät alkavat vähitellen herätä ja palauttaa palvelujen hallintoa demokraattisesti valittujen toimielimien valvontaan ennen kuin on liian myöhäistä.

Antti Holopainen

No niin - mihin menet EU?

Kesällä 2004 esitettiin suorana tv-lähetyksenä perustuslakiluonnoksen allekirjoitustilaisuus, jossa sopimuksen valmistelukomitean – eli niin kutsutun EU-konventin – jäsenet vuorollaan omakätisesti allekirjoittivat luonnoksen. Allekirjoitusjonossa yksi valmistelukomitean suomalaisjäsenistä kääntyi ympäriinsä ja esitti kysymyksiä. Myöhemmin selvisi, ettei hän ollut nähnyt sopimusversion lopullista tekstiä ja halusi tietää, mitä lopputeksti piti sisällään. Muut pari sataa allekirjoittajaa eivät olleet yhtä huolissaan siitä, että he allekirjoituksellaan sinetöivät puolta miljardia EU-kansalaista koskevan lakiluonnoksen edes näkemättä sen viimeistä versiota.

Tässä paljastuu yksi uuden Euroopan piirteistä. Euroopan Unionin kehitys on tuottamassa – ikään kuin sivutuotteena – uuden poliittisen kulttuurin. Sitä luonnehtii poliitikkojen ja intellektuellien valmius ilman tietoa asiasisällöistä hyväksyä asioita, joilla on historiallisesti kauas-

Euroopan Unionin kehitys on tuottamassa – ikään kuin sivutuotteena – uuden poliittisen kulttuurin.

kantoisia vaikutuksia. Yksimielistä hyväksyntää löytyy

kaikkialta – tietoon perustuvaa hyväksyntää ei mistään. Suomessa emme voisi kuvitellakaan, että perustuslakiehdotuksen allekirjoittava kansanedustaja ei ole saanut etukäteen lukea mitä ehdotuksen viimeisessä versiossa tarkkaan ottaen sanotaan. Euroopan unionin perustuslakiuudistuksessa se mikä on Suomessa mahdotonta on täyttä totta.

Euroopan politiikan uudeksi ominaisuudeksi onkin Euroopan unionin syventymisen myötä tullut halu ja valmius hylätä ajatus keskusteluun ja kriittiseen arvioon perustuvasta hyväksynnästä, jolla on perinteisesti ollut perustava tehtävä demokratiassa.

Tämä on monesti ohitettu, mutta on nähdäkseen tärkeä asia huomata jos haluamme ymmärtää millä tavoin Euroopan unionin viimeaikainen kehitys

muuttaa Eurooppaa, erityisesti sen demokraattisia arvoja, perinteitä ja käytäntöjä.

Toinen yhdyntävän Euroopan uusi ominaisuus ilmeni Ranskan ja Hollannin kansanäänestyksissä perustuslaista. Kun kansanäänestyksistä päätettiin, mielipidemittaukset molemmissa maissa kertoivat reilun enemmistön kannattavan lakia. Lopullisissa äänestyksissä vuonna 2005 perustuslaki kuitenkin kaatui näiden maiden kansalaisten selvään vastustukseen: Ranskassa 54,9 prosenttia äänestäjistä vastusti sopimusta, Alankomaissa 61,6 prosenttia. Mitä oli tapahtunut?

Selvä enemmistö maiden poliittisesta ja taloudellisesta eliitistä kannatti voimakkaasti perustuslakia. Kansanäänestyksiä edeltänyt puolen vuoden valtava kampanjointi perustuslain puoles-

ta olisi antanut odottaa toisenlaista lopputulosta. Kampanjaa nimittäin tukivat molemmissa maissa tärkeiden poliittisten organisaatioiden johtajat, suuryritykset ja media. Tästä huolimatta vastapuoli voitti.

Vakioselityksen mukaan eliitit ampuivat itseään jalkaan. Ranskalaiset ja hollantilaiset äänestivät, tämän selityskaavan mukaan, pikemminkin protestina poliitikkoja ja heidän propagandaansa vastaan kuin perustuslain hylkäämisestä. Väite on spekulatiota ja vaikea todistaa oikeaksi tai vääräksi. Väitteeseen sisältyy kuitenkin kolme ongelmaa. Ensinnäkin komission teettämien ovensuukyselyjen mukaan äänestäjien äänestyskäyttäytymiselleen antamat syyt eivät tue vakioselitystä. Toiseksi, ratkaisu tuli ilmiömäisen ruohonjuurita-

Thomas Wallgren

Näin kävi erityisesti Ranskassa. Hollannissa paikallinen kampanjointi oli vähäisempää ja kansalaiset osallistuivat niukemmin keskusteluun EU:sta. Ranskassa taas perustuslakia käsittelevistä kirjoista tuli myyntimenestyksiä, paikallisia kampanjaryhmiä perustettiin satoja tai jopa tuhansia, ja keskustelutilaisuuksia ja mielenosoituksia järjestettiin tuhansittain. On vaikea tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että mitä enemmän ranskalaiset ja hollantilaiset saivat tietoa perustuslaista, sitä kriittisemmin he siihen suhtautuivat. Komission puheenjohtaja Valéry Giscard d'Estaing jopa piti ratkaisevana virheenä sitä, että perustuslaki oli Ranskassa jaettu ihmisten koteihin.

Kolmas "vakioselityksen" ongelma on, että kansanäänestyksiin mahdollisesti sisältynyttä kansallisten hallitusten ja niiden toteuttaman politiikan kritiikkiä on vaikea erottaa Euroopan yhdentymiseen kohdistuvasta kritiikistä. EU:ssa on ajettu läpi useita kauaskantoisia ja syvälle ulottuvia direktiivejä esimerkiksi palvelujen tuotannosta (ns. Bolkenstein direktiivi) ja julkisista hankinnoista. Euroopan keskuspankin (EKP) rahapolitiikka, jäsenmaiden talouspolitiikkojen harmonisointiohjelmat ja unionin esimerkiksi Maailman kauppajärjestössä (WTO) solmimat vapaakauppasopimukset asettavat yhä tiukempia raameja myös kan-

sallisten hallitusten politiikoille. Niinpä unionin toiminnalla on kiinteä yhteys niiden jäsenmaiden hallitusten päätöksiin, joita vastaan äänestäjien oletettiin kansanäänestyksissä protestoineen.

Lähes neljä vuotta Ranskan ja Hollannin kansanäänestysten jälkeen EU on palannut raiteilleen. Vuonna 2005 torjuttu perustuslaki on hylätty, ja sen tilalle on tullut Lissabonin sopimus. Uusi sopimus poikkeaa edeltäjästään kahdella tavalla. Ensiksikin, sana perustuslaki on poistettu asiakirjan nimestä. Myös Euroopan yhteisiä symboleja, hymniä, tunnuslausetta ja lippua käsittelevät kohdat ovat kadonneet. Toinen merkittävä ero koskee sopimuksen muotoa. Lissabonin sopimus ei ole perustuslain tapaan yhtenäinen asiakirja, vaan siihen on koottu yksien kansien väliin vanhoja EU-sopimuksia. Lopputuloksena on sopimus, joka sisältää myös lähes kaikki Ranskan ja Hollannin kansanäänestyksissä hylätyt sopimusehdot. Teksti on kuitenkin muotoiltu niin vaikeaksi, että sen ymmärtäminen edellyttää laajaa perehtyneisyyttä. Hankaluudet ovat perinpohjaisia. Jopa asiantuntijoiden on vaikea tulkita esimerkiksi sitä, miten sopimus määrittelee vallanjaon EU:ssa tai kuinka paljon valtaa jäsenmaat ovat siirtämässä unionille. Demokratian ja perustuslaillisuuden idean kannalta sopimustek-

tin vaikeaselkoisuus on hyvin suuri ongelma. Unionin kansalaisten on vaikea osallistua täyspainoisesti politiikan ja yhteiskunnan kehittämiseen, kun tätä kehitystä määrittävät oikeudelliset asiakirjat ovat heidän ymmärryksensä ulottumattomissa.

Perustuslakiluonnoksen korvannutta Lissabonin sopimusta ei viety kansanäänestyksiin Ranskassa ja Hollannissa, koska perustuslakia kannattavat poliittiset johtajat epäilevät sopimuksen vaarantuvan kansanäänestyksissä. Irlanti on ainoana jäsenmaana järjestänyt kansanäänestyksen Lissabonin sopimuksesta. Siellä kansanäänestys oli Irlannin oman perustuslain nojalla pakko järjestää. Irlantilaiset hylkäsivät ensin sopimuksen 12.6.2008, mikä hidasti ratifiointiprosessia. Äänestyksen tulos herätti toiveita siitä, että se voisi käynnistää uuden, entistä osallistuvamman ja läpinäkyvämmän EU:n uudistusprosessin. Tällaiset ehdotukset olivat kuitenkin harvassa, ja niitä esittivät Attacin ja Teamin kaltaiset verraten heikot toimijat. Sittemmin Irlantikin hyväksyi Lissabonin sopimuksen toisessa kansanäänestyksessä. Lissabonin sopimus on astunut voimaan - Euroopan unioni on astunut entistäkin syvempään suohon.

Thomas Wallgren

Suurvalta EU?

Euroopan unionin suurvalta-ajattelun yksi keskeinen pilari on talous- ja rahaliitto, EMU, jossa Suomikin on ainoana pohjoisena jäsenmaana mukana. EU:n jäsenmaat Tanska ja Ruotsi eivät siihen ole liittyneet. Ulkona ovat myös Islanti ja Norja, jotka eivät ole EU:n jäseniä.

USA:sta alkanut kapitalistinen finanssikriisi on tietysti aiheuttanut myös täällä suunnattomia ongelmia. Tämän laskun maksajina ovat syyttömät tavalliset kansalaiset, veronmaksajat eli me kaikki. Rahaunionin eli yhteisen euro-alueen uskottiin tuovan turvaa yksittäisille jäsenmaille. Tapahtumat Kreikassa ovat osoittaneet, että myös innokkaana yhteiseen rahaan pyrkineen maan on ollut mahdollista aiheuttaa ikkoma kriisi, joka heilauttaa koko rahaunionia. Sielläkin tietysti vastuunkantajien pitäisi löytyä poliittisesta eliitistä ja rahamaailmasta, mutta näyttää siltä, että laskun maksajiksi ollaan panemassa tavallinen veronmaksaja. Kreikka on rahaliiton jäsen. Sen budjettivaje ylittää moninkertaisesti rahaliiton hyväksymän rajan. Mitä euroalueen tai jopa koko Euroopan unionin tässä tilanteessa pitäisi tehdä? Rahoittaa Kreikan valtion miljardien lainavastuut vai mikä on oikea ratkaisu? Tämän hetken ratkaisu näyttää olevan se, että tuetaan Kreikan poliittista eliittiä sen pyrkimyksissä kurittaa kreikkalaisia, jotka ikävästi pullikoivat maksomiehen osaansa vastaan. Pääpiiskurin roolin tässä näytelmässä on saanut meidän oma komissaarimme Olli Rehn.

Samanlaisen kohtalon on saamassa EU:n ulkopuolinen maa Islanti. Kun Islantilainen pankki sai hyväuskoiset maat tai niiden kansalaiset sijoittamaan varojaan pankkiin tai sen osakkeisiin kävi ohraisesti finanssikriisin iskiessä. Hätäpäissään Islanti jätti anomuksen päästökseen Euroopan unioniin! Kansalaiset tukivat mielipidemittausten mukaan jäsenyyttä. Heille selitettiin - aivan kuten meille aikanaan - kuinka EU:n jäsenyys tuo vaurautta ja vakautta talouteen. Sittemmin muutamat jäsenmaat, lähinnä Britannia ja Hollanti ryhtyivät julkisesti vaatimaan jäsenyyden ehtona Islantia korvaamaan näiden maiden 340 000 kansalaisen menetykset, yhteensä n. 4miljardia euroa Icesave - pankin konkurssin yhteydessä, ehtona EU jäsenyydelle.

Pohjoismaat ovat rahoittamassa Islannin kriisiä 1,8, miljardilla eurolla, josta Suomen osuus on 320 000 euroa. Valtiovarainministeriö uskoo, että Islanti pääsee nopeasti sopimukseen Britannian ja Hollannin kanssa Icesave-korvauksista. Se on Pohjoismaiden ehto rahoituksen jatkumiselle. Islannin parlamentti ehti jo hyväksyä sopimuksen näiden valtioiden kanssa mutta Islannin presidentti Olafur Ragnar Grimsson kieltäytyi allekirjoittamasta sitä. Asia vietiin kansanäänestykseen, jossa kansalaiset hylkäsivät sopimuksen. Sitä vastaan äänesti 93,5% uurnilla käyneistä. Samalla Euroopan unionin kannatus on Islannissa romahtanut.

Mitä me tästä opimme. Euroopan unioni ei ole elinkelpoinen. Liian monet intressit ovat ristiriitaisia eivätkä perustu kansalaisten tahtoon. Kehitys osoittaa, että EU:n piirissä elää voimakkaana pyrkimys imperialistiseksi suurvallaksi, joka rakentaa tulevaisuuttaan viime kädessä aseisiin perustuvaan oman edun tavoitteluun. Se rakentaa valtiota, joka valmistautuu kansainvälisen yhteisvastuun asemesta keskinäiseen kilpailuun. Se pakottaa EU:n alueella eri maiden työntekijät kilpailemaan keskenään vähenevistä työpaikoista. Se koettaa murentaa ay-liikkeen vuosikymmenten saavutuksia. Sen arvot ovat kaupallisuuteen ja voitontavoitteluun perustuvia. Ne vahvistettiin perustuslailla!

Jussi Lilja
VEU:n pääsihteeri

KUVA: TOIVO KOIVISTO

Lissabonin sopimus on astunut voimaan - Euroopan unioni on astunut entistäkin syvempään suohon.

Euroopan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan teemavuosi 2010

"Dynaamisuudesta, innovatiivisuudesta ja avoimuudesta samoin kuin 3G-matkapuhelin-viestinnästä tai wwww:stä tunnetun Euroopan rinnalla vaikuttaa tänä päivänä 19 miljoonan työttömän Eurooppa, jossa lapset kärsivät köyhyydestä, kasvu polkee paikallaan ja liian monet ovat syrjäytyneitä ja puutteellaisia. Tämä kiusallinen kaksinaisuus horjuttaa monia Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden saavutuksia nyt, kun rauhan aikaa on kestänyt puolenvuosisataa ja elintaso on kohonnut jatkuvasti."

Näin totesi Euroopan komissio tiedonannossaan vuonna 2005 (KOM(2005)525). Tämä "kiusallinen kaksinaisuus" tarkoittaa yhä sitä, että vaikka Euroopan unioni on yksi maailman vauraimmista alueista, sen kansalaisista 17 prosentilla on niin rajalliset resurssit, etteivät heidän varansa riitä edes perustarpeisiin.

Työttömyys, köyhyys ja syrjäytyminen ovat ongelmia kaikissa unionin jäsenmaissa, mutta millainen rooli Euroopan unionilla voi olla niiden torjuna ja lievittäjänä? Suomen liittyessä Euroopan unioniin sosiaalipolitiikan ajateltiin olevan jäsenmaiden yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva asia, mutta varsin pian huomattiin, ettei tämä ole mahdollista. EU vaikuttaa sosiaalipolitiikkaamme monin tavoin; kyse on ongelmien ja niiden ratkaisujen jakamisesta. Unionin jäsenmaiden sosiaalipolitiikkojen tavoitteet ja myös ratkaisumallit ovatkin olleet viime vuosina hyvin samantapaisia. Keskeisiä painotuksia ovat muun muassa aktiivoinnin, kannustavuuden ja yksilöiden oman vastuun ja valinnanvapauden korostaminen, monitoimijaisuus sekä toiminnan kustannustehokkuuden tavoittelu. Yhä suurempi osa Euroopan sosia-

li- ja terveystalouksista tuotetaan markkinoilla.

Sosiaalipolitiikkaa onkin tarkasteltava yhtenä osana eurooppalaisten yhteiskuntien laajaa uudistumisprosessia. Vuosituhannen vaihteessa unionin jäsenmaiden uudistumista lähdettiin edistämään Lisabonin strategialla, jonka erityinen merkitys on ollut siinä, että se rakennettiin nimenomaisesti taloudellisen ja sosiaalisen synteetiksi. Tämä tarkoittaa "sosiaalisen" näkemistä erottamattomana osana erityisesti talous- ja työllisyyspolitiikkaa sekä tiiviissä yhteydessä esimerkiksi terveys-, koulutus-, ympäristö- sekä kauppa- ja sisämarkkinapolitiikan kanssa.

Lisabonin kymmenvuotisessa strategiasa EU sitoutui osaltaan myös "merkittävästi edistä-

mään köyhyyden poistamista" vuoteen 2010 mennessä. Vaikka strategiaa suunnattiin sen puolivälissä vuonna 2005 entistä voimakkaammin nimenomaan kilpailukykystrategiaksi, komissio muistutti jäsenmaita myös poliittisesta sitoumuksista köyhyyden torjumiseksi. Se ehdottikin vuosien 2005–2010 sosiaalipoliittisessa toimintaohjelmassaan vuoden 2010 nimeämistä Euroopan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan teemavuodeksi.

Tuon viisi vuotta sitten tehdyn päätöksen mukaisesti tänä vuonna Euroopan unionissa vietetään siis köhyysteemavuotta, jonka laajana tavoitteena on korostaa kaikkien yhteistä vastuuta köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnassa. Kukin EU-maa toteuttaa teemavuotta omalla kansallisella ohjelmallaan,

jonka tavoitteet sovitetaan maan tilanteeseen ja tarpeisiin. Suomessa teemavuoden toteutusta koordinoi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Lkävä kyllä vuotta ei kuitenkaan vietetä Lisabonin strategian tavoitteiden saavuttamisen merkeissä, vaan jokseenkin päinvastaisissa tunnelmissa. Köhyysriskirajan alapuolella elää Euroopan unionissa reilut 80 miljoonaa ihmistä, ja nykyinen talouskriisi uhkaa työttömyyden lisääntyessä huonontaa tilannetta entisestään. Suomessa pienituloisiin kotitalouksiin kuului vuonna 2008 lähes 700 000 henkilöä eli 13,2 prosenttia väestöstä. Pienituloiseksi katsotaan henkilöt, joiden kotitalouksien käytettävissä olevat vuositulot kulutusyksikköä kohti ovat alle 60 prosenttia koko väestön vastaavas-

ta mediaanitulosta, eli euromääräinen köhyysriskiraja vaihtelee vuosittain ja maittain. Suomessa tuo raja tarkoitti noin 13 800 euroa yhden hengen taloudessa. Vaikka Suomi voi kansainvälisissä vertailuissa edelleen pitää melko pienten tuloerojen maana, kehityksen suunta on viime vuosina ollut toinen. Tulot ovat meillä kasvaneet merkittävästi sekä väestöryhmien että alueiden välillä 1990-luvun puolivälin jälkeen.

Viimesyksyisen Eurobarometrin mukaan eurooppalaisista 73 prosenttia pitää köhyyttä laajalle levinneenä ongelmana kotimaassaan, ja peräti 89 prosenttia odottaa maansa hallitukselta kiireellisiä toimia köyhyyden poistamiseksi.

Jatkuu seuraavalla sivulla

Työttömyys luo köhyyttä. Helsingin työttömien mielenosoitus eduskuntalolla 9.2.

Teemavuosi asettaa myös unionille paineita toimia asiassa. Lissabonin strategiasta tuttua lähestymistapaa jatketaan uudella vuosikymmenellä Eurooppa 2020 -strategialla, jolla tavoitellaan "älykästä, kestävä ja osallistavaa" kasvua. Yhdeksi tavoitteeksi on esitetty köyhyysuhan alla elävien määrän vähentämistä 20 miljoonalla (KOM(2010)2020).

Osallistava talous tarkoittaa komission määrittelemänä sitä, että "ihmisille annetaan uusia mahdollisuuksia edistämällä korkeaa työllisyyttä, panostamalla osaamiseen, torjumalla köyhyyttä ja uudistamalla työmarkkinoita, koulutusta ja sosiaaliturvajärjestelmiä niin, että ihmisiä voidaan auttaa ennakoimaan ja hallitsemaan muutosta ja voidaan rakentaa osallistava yhteiskunta". Komissio esittelee osallistavan kasvun "lippulaivahankkeina" mm. uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelman sekä Euroopan köyhyysentorjuntaforumin, jonka avulla halutaan edistää julkisten ja yksityisten toimijoiden sitoutumista sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan. Nähtäväksi jää, millaiseksi uusi kymmenvuotisstrategia lopulta muotoutuu.

Asialla todellakin on väliä, sillä politiikan isot suuntaviivat ovat EU-maille yhteiset. Joka tapauksessa pienituloisuuden ja suoranaisten köyhyyden lisääntyminen myös Suomessa kertoo siitä, että huolenpito heikommista on vähentynyt, vaikka yleinen vauraus on kasvanut. Köyhyydellä on monet kasvot, ja pitkittyessään köyhyys aiheuttaa osattomuutta ja toimintamahdollisuuksien kapeutumista. Kansallisen teemavuoden aikana osattomuutta ja syrjäytymisen ilmiötä avataan sekä tieteen että käytännön keinoin pyrkimyksenä tavoittaa ilmiön ydin. Sitä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavista näkökulmista.

Täältä tullaan elämä – köyhä lapsuus

Lapsiperheiden köyhyys on lisääntynyt. Jos köyhyys on sitä, että perheen käytettävissä olevilla tuloilla ei voi elää yleisesti hyväksytyllä tavalla, on tilanne lapsille kohtuuton. Jos synnyt köyhään perheeseen, kuinka kaukana on unelmasi?

Välillä köyhä

Moni meistä on välillä köyhä. Köyhyys ja huono-osaisuus eivät ole yksilön ominaisuuksia, vaan monen tekijän summa. Pätäkä- ja osaaikatyöt tai opiskelu eivät välttämättä takaa kohtuullista toimeentuloa.

Köyhänä koko elämä

Jos henkilö ei vammansa tai sairautensa vuoksi työllisty koskaan, hän elää usein köyhänä koko elämänsä. Sosiaaliturvan tasolla on väliä. Köyhästä ja työmarkkinoiden ulkopuolelle jäävästä tulee helposti osaton ja ulkopuolinen.

Unohdetut yksineläjät

Yhä useampi elää yksin. Yksin asuminen on köyhyysriski. Kaksi kolmasosaa toimeentulotuen saajista on yksin eläviä.

Sairas köyhyys

Pitkäaikainen sairaus on merkittävä köyhyysriski. Huolimatta parantuneesta kansanterveydestä, yhteiskunnallisella asemalla on merkitystä terveydelle. Sosiaalisista ja taloudellisista syistä juontuvat terveyserot ovat Suomessa poikkeuksellisen suuret.

Kyydistä pudotetut ja vauhdista jääneet

Suomi on aina ollut erojen ja jakojen maa. On alueita ja alueita: toisille eivät kaikki mahdu ja toiset tyhjenevät. Pitkään erot tasoittuivat, mutta nyt ne taas kasvavat. Elämä ei ole reilua eikä työtä ja hyvinvointia riitä kaikille. Osa putoaa jo koulussa. Meillä on aivan liian monta nuorta, joilla ei ole työtä eikä ammattia.

Kainot köyhät

Kansaneläkkeen varassa elävät ikääntyneet ovat usein kainoja köyhiä, maan hiljaisia. Monet heistä ovat yksineläviä naisia. Varaton vanhuus lisää osattomuutta – kodistakin voi tulla loukku.

Lisätietoja:
www.stopkoyhyys.fi
www.2010againstopoverty.eu

Elina Palola

Vedetkin kansainväliseen käyttöön

Suomen hallitus on antanut esityksen uudeksi vesilaiksi (HE 277/2009). Tästä tietämättöminä joukko aktivisteja oli herännyt vastustamaan hankkeita, joissa heidän mielestään oli pelätävissä, että vesivaroja tul-taisiin käyttämään kansainvälisen bisneksen tekemiseen. On pelätty, että kansainväliset suuryritykset tulisivat lopulta määräämään vedestämme, kuten jossain muualla on jo tapahtunut. Kun EU haluaa kaupallistaa eli yksityistää kaiken mahdollisen, myös käyttöveden ja jäteveden, niin lopputuloksena voisi olla, että joutuisimme lopulta maksamaan kansainväliselle firmalle oman kuntamme harjasta otetusta vedestä. Nyt on pelätty, että jopa puolustusvoimat toimivat suuryritysten pussiin.

Suunniteltu uusi vesilaki näyttäisi antavan tosiaan

mahdollisuuden myös kansainvälisille toimijoille. Vedelle on käymässä samalla tavalla kuin malmivaroillemme. Kaivostoiminta oli aikoinaan suojattu kotimaisille yrityksille. Niinpä mm. Rautaruukilla ja Outokummulla oli omat malminetsintäorganisaationsa. Ne lopetettiin samoihin aikoihin, kun maata alettiin ajamaan EU-kuntoon ja lainsäädäntöä muutettiin niin, että ulkomaiset yritykset saivat tulla tänne vapaasti. Valtion tutkimuslaitos GTK luovuttaa (tai myy) siis työnsä tulokset nykyisin pääosin kansainvälisille yrityksille.

Veden puolesta on pidetty tänä talvena eduskunnan edessä mielenosoitusta ja nälkälakkoakin. Tapahtumat ovat olleet värikkäitä, mutta valtamedia on ollut kovin vaitonainen. Ministerit sen sijaan ovat riemuineet siitä, että suomalais-

ta vedestä saadaan suuri bisnes.

Vesimielenosoituksista saa tietoa netistä Bambuserin välityksellä <http://bambuser.com/channel/Itsen%C3%A4isyyspuolue/broadcast/583793>. Sivustolla Mirjaleena Isoahon "tiedotustilaisuus" asiasta.

Mauri Nygård

VEUn hallituksen jäsen

Mauri Nygård

V E U : n H A L L I T U S

Puheenjohtaja

Olli Salin, (09) 3104 3816, olli.salin@hel.fi

Varapuheenjohtaja

Thomas Wallgren, puh. k.(09) 241 3236, thomas.wallgren@helsinki.fi

Jäsenet

Magdalena Brunberg, 050 539 5087, magdalena@pp.inet.fi

Päivi Eskola, 040 707 7977, paivie@nic.fi

Antti Holopainen, 0400 417 390, Antti.holopainen@a-klinikka.fi

Stig Lång, 050 410 0139, stigliang84@hotmail.com

Arto Viitaniemi, 041 460 6916, arto.viitaniemi@kolumbus.fi

Jyrki Yrttiaho, 050 553 6349, jyrki.yrttiaho@eduskunta.fi

Mauri Nygård, 0400 540 678, mnyg@pp.kpnet.fi

Varajäsenet

Elina Haapala, 040 700 0715, elina.haapala@pp.inet.fi

Tanja Pelttari, 040 716 1982, tanja.pelttari@suomi24.fi

Pekka Lundgren, 050 531 7763, pekka@lundgren@hotmail.com

Noora Ojala, 045 673 0713, noora.ojala@gmail.com

Eero Kinare, 050 308 1533, eero.kinare@kotinet.com

Pääsihteeri

Jussi Lilja, 0400 722 706, jussi.lilja@iki.fi

Toimisto

(09) 682 3422, veu@co.inet.fi

VEU mukana kansainvälisessä toiminnassa

Alueellinen yhteistyö voi olla globalisaation maailmassa hyväksikin, jos ja kun se rakentuu alhaalta käsin, demokraattisesti. Latinalaisessa Amerikassa on hyvin mielenkiintoinen prosessi menossa. Kun aluetta uhkasi Yhdysvaltojen ajama, EU-tapainen, suuryrityksiä suosiva vapaakauppasopimus FTA (Free Trade Agreements of Americas) kansalaisliikkeet kautta latinalaisen amerikan muodostivat "mantereen sosiaalisen liiton" (Alianza Continental Social). Liitto vaikutti ratkaisevasti FTAn torjumiseen.

Viime vuosina kansalaisliikkeet ja Alianza ovat antaneet tukensa alueen valtioille uudelleenlaisille, solidaarisuusarvoja painottaville yhteistyöjärjestöille. Muun muassa Evo Morales, maailman ensimmäinen intiaanipresidentti on uusien,

kansanvaltaisten yhteistyöhankkedein tärkeä edistäjä.

Morales on kutsunut merkittävän maailmanlaajuisen kokouksen koolle huhtikuussa jossa edistetään myös alueellisen yhteistyön kansanvaltaisia vaihtoehtoja. Tapahtuman englanninkielinen nimi on: Peoples' World Conference on Climate Change and Mother Earth's Rights. Konferenssipaikkana on Cochabamba, Bolivia, ja ajankohdasta 19 - 22 huhtikuuta 2010. Konferenssin ohjelma löytyy osoitteesta: <http://cm-pcc.org>.

VEU:n hallituksen jäsen Thomas Wallgren osallistui viime kesänä kansainväliseen kokoukseen Latinalaisen Amerikan, Euroopan ja muiden alueiden kansanvaltaisista vaihtoehtoista alueellisessa yhteistyössä. VEU:n lehdessä 3/2009 ollut kirjoitus ja Thomak-

Thomas Wallgren osallistui Paraguayssa "Alueellinen yhteistyö: mahdollisuus kriisien voittamiseen." -kokoukseen.

sen laajempi englanninkielinen artikkeli löytyvät VEU:n kotisivuilta. Kiin-

nostavaa tietoa VEU:n kansainvälisten kumppaneiden toiminnasta löytyy myös

osoitteesta: <http://www.alternative-regionalisms.org>.

Miksi kannattaa olla VEU:n jäsen?

Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry välittää kriittistä tietoa EU-politiikan vaikutuksista ja tarjoaa kansalaisille hyvän toimintafoorumin.

Koska EU-ratkaisut ovat puhtaasti poliittisia, viimei-

nen sana on oltava meillä itsellämme.

Haluamme päätösvallan säilyvän kansalaisilla. Taavoitteemme on liittovaltiokehityksen pysäyttäminen - ja Suomi irti EU:sta!

Jos et ole jäsen, liity nyt!

Ilmoita maksaessasi riittävät yhteystietosi, jotta posti tulee varmasti perille.

Jäsenmaksuun kuuluu VAIHTOEHTO-lehden vuosikerta!

Ilmoita nimesi osoiteesi ja mahdolliset muut yhte-

ystietosi e-maililla oheisen linkin kautta: veu@co.inet.fi

Haluatko mukaan aktiiviseen toimintaan?

VEU on mukana mm. Sosiaalifoorumissa ja lisäksi

VEU järjestää omia tapahtumia. Näihin kaikkiin tarvitaan käytännön tekijöitä. Ilmoittaudu toimistoon puhelimitse, sähköpostilla tai kirjeitse niin saat tietoa seuraavista tapahtumista joissa voit olla mukana.

Jäsenmaksut:

Henkilöjäsen 17 euroa/vuosi, sisältää Vaihtoehto-lehden vuosikerran

Työtön/opiskelija 8,50 euroa/vuosi, sisältää Vaihtoehto-lehden vuosikerran

Perhejäsenmaksu 34 euroa/vuosi, sisältää Vaihtoehto-lehden vuosikerran

Jäsenmaksutilimme: Sampo 800015-926663

Ilmoita osoitetietosi mielellään erikseen kirjeellä, e-maililla tai puhelimitse.

Saajan tilinumero, saaja Mottagarens kononummer, mottagare		TILISIIRTO GIRERING		KUITTI KVITTO	
Sampo 800015-926663		Jäsenmaksu, sis.lehden	17 €	Saaja ja maksaja Mottagare och betalare	
Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry		Opiskelijat, työttömät	8,50 €		
Mäkelänkatu 15		Perhejäsenmaksu	34 €		
00550 Helsinki		Kannatusmaksu			
		Huom! Kirjoita selvästi nimi, osoite, maksulaji, summa sekä vuosi			
Maksaja Betalare		Viesti Meddelande			
Allekirjoitus Underskrift		Vitenumero referensnummer		Vitenumero Referensnummer	
Tilitä n:o Från konto nr		Eräpäivä Förfalldag		€	
				€	
				Tilille n:o Till konto nr	
				Tilitä n:o Från konto nr	